

Obsah.

PŘEDMLUVA	3—4
I. RYSY OSOBNOSTI M. JEV. SALTYKOVA	5—23
O vlivech na rozvoj osobnosti M. Saltykova i o nedostatku pramenů pro úsudek o M. Saltykovu jako o spisovateli a člověku (5—9). Základní rysy povahy M. Saltykova: přímost a upřímnost (9—17), bruchounství (17—18), humánnost (18—20), zájem o život společenský (20—22), vlastenecký (22), poměr k literatuře (23).	
II. M. SALTYKOV A RUSKÁ SKUTEČNOST JEHO DOBY	24—128
Zvláštnosti ruské literatury XIX. stol. (24—26). Trídění činnosti M. Saltykova na periody (26—27).	
První období (od r. 1841 do r. 1849). Charakteristika epochy (27—30). Básně a kritické články (30—31); povídky: „Rozpory“ (31—33), „Spletená záležitost“ (33—37), „Brusin“ (37—39).	
Druhé období („60. léta“). Změny v životě ruské společnosti a vliv jejich na literaturu (39—41). „Gubernské črty“ (41—50). Doba reform; poměr provinciální společnosti k reformám; vliv reform na ruský život (50—60). „Istoria odnogo goroda“ (60—63). Začátek nového období reakce, od r. 1863—64 (63—65).	
Třetí období („70. léta“). Ideové směry let 70. a zesílení politické reakce (65—69). Činnost M. Saltykova v letech 70.: posudky jeho o citu „studu“ (70), o práci pro blaho lidu (71), o lásce k lidu (72—73), o obrození temných sil (73—74), o životě soukromého občana (75) a o příčinách nových smutných zjevů (75—76). Reakční nálada obecnstva (76—81). Úpadek společenské morálky: advokáti (81—84), hrabivci (84—98), představitelé literatury (98—103).	
Čtvrté období („80. léta“): zvláštnosti této doby a obecné dojmy M. Saltykova z ní (103—112). Úsudky jeho o úpadku literatury v 80. letech (112—114) a o výtkách proti jeho vlastní činnosti (114 až 115). „Skazky“ (115—118). „Pošehonskaja starina“ (118—122).	
Závěr z přehledu literární činnosti Saltykovy: tvorba M. Saltykova jako ozvěna všech důležitých zjevů ruského života 40. až 80. let XIX. stol. (122—125). Chování se dnešní ruské společnosti k Saltykovu (125—128).	

III. VŠELIDSKÉ MOTIVY V TVORBĚ M. SALTYSKOVA 128—147

Všelidské motivy v povídkách a bajkách Saltykovových (128—135). „Páni Golovlevi“ (135—146). Konečný úsudek o obecně-lidském prvku tvoření M. Saltykova (146—147).

IV. POZNÁMKY O UMĚLECKÉ STRÁNCE SPISŮ SALTYSKOVÝCH . . 148—214

Úvodní obecné poznámky o satíře (148—152). „Schematismus tvoření“ u Saltykova (152—162). Zvláštnosti způsobů výkladu u M. Saltykova: objasnění vlastní činnosti Saltykovem čtenářům (162); ujasňování některých pojmů (163); vytváření typů (163—164). Příčiny satirického dojmu, vzbuzeného výtvořem Saltykovými: zvláštnosti jeho smíchu (164—166), ironický tón řeči (166—167), spojení kontrastů (167—169), případy zřejmého výsměchu ze společnosti (169—170), přímé obžaloby a výpady na jednotlivé současníky (170—172), ironický poměr k jednotlivým národnostem (172—176). Jiné umělecké způsoby M. Jev. Saltykova: satira fantastická (176—179), parodie (179—180), úmyslné anachronismy (180), uvádějící osoby (180—181), zvláštnosti jmen osob (181—185), používání jmen hrdin literárních z cizích výtvořů (185—187), užívání přísloví a pořekadel (188—191), sentence a aforismy (191—192). Smysl Saltykovův pro náležitou míru (192—193). Svéráznost jazyka Saltykovova: t. zv. Ezopův jazyk (193—196); shoda jazyka a povahy jednajících osob (196—198); výrazy jazyků: kancelářského (198—200), církevně-slovanského (200—201) a národního (201—203); „slovíčka“ Saltykovova (203—206). Užívání obecných názorujících způsobů: tropů, figur atp. (206—207). Poetické formy (207—210); změny rázu a forem výkladu (210—212); vsuvky (212—213); o určení pojmu satíry (213—214).

V. M. JEV. SALTYSKOV A RUSKÁ LITERATURA 215—244

Názor M. Saltykova na ruskou literaturu (215—223). Poměr ruské kritiky k Saltykovu (224—236). Místo a význam M. Saltykova v dějinách ruské literatury (236—244).